

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

ALGEMEEN

De paragraaf Weerstandsvermogen geeft een beeld van de mate waarin de gemeente in staat is om financiële tegenvallers ten gevolge van onvoorziene risico's op te kunnen vangen, zonder dat dit direct leidt tot de noodzaak om te bezuinigen.

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

Door de weerstandscapaciteit en de relevante risico's tegen elkaar af te zetten wordt een ratio berekend. Voor de waardering van die ratio wordt onderstaande schaalverdeling gehanteerd.

Tabel: schaalverdeling weerstandsratio

Ratio	Oordeel
> 2,0	Uitstekend
> 1,4 - < 2,0	Ruim voldoende
> 1,0 - < 1,4	Voldoende
> 0,8 - < 1,0	Matig
> 0,6 - < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

De raad heeft besloten dat de weerstandsratio zich dient te bevinden tussen de 1,0 en 1,4 (voldoende). Er is geen maximumniveau vastgesteld waaruit zou volgen dat de reservecapaciteit boven een bepaald niveau een alternatieve bestemming zou moeten krijgen.

RISICOMANAGEMENT 2020–2023

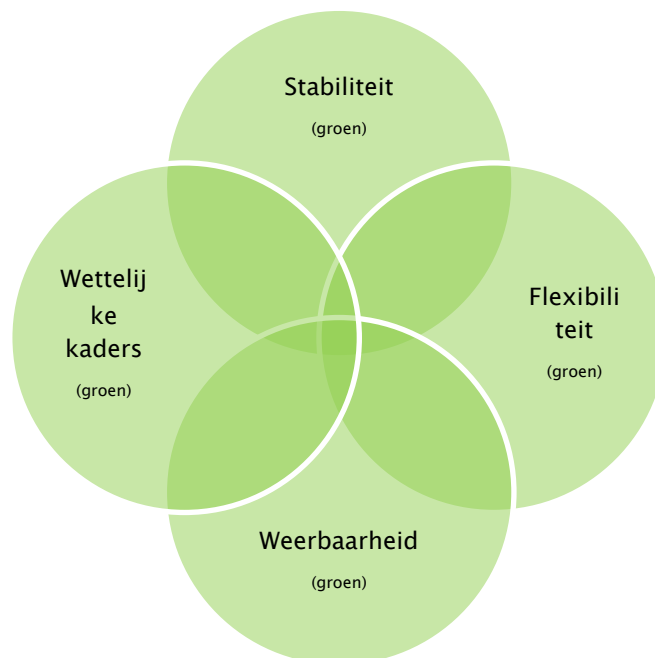
Kenmerkend voor de hier toegepaste methodiek van risicomanagement is dat bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit rekening wordt gehouden met de beheersmaatregelen die al getroffen zijn voor veel 'normale' risico's en de keuzemogelijkheden die beschikbaar zijn om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Hiermee voorkomen we een onnodig hoog beslag op reservemiddelen.

Schematisch ziet de methodiek er als volgt uit:

Voor het totaal van de berekende risico's op de grondexploitaties en de gewogen restrisico's moet dus voldoende weerstandscapaciteit beschikbaar zijn om de weerstandsratio op tenminste 1,0 uit te laten komen.

WEERSTANDSMONITOR 2020

De weerstandsmonitor geeft in één oogopslag weer in welke mate de gemeente in staat is om zich (financieel) aan te passen aan veranderingen. De beoordeling daarvan vindt plaats langs vier 'domeinen'.

Stabiliteit: kan de gemeente de financiële positie structureel in evenwicht houden?

Flexibiliteit: kan de gemeente inspelen op veranderende financiële omstandigheden?

Weerbaarheid: kan de gemeente financiële tegenvallers opvangen?

Wettelijke kaders: voldoet de gemeente aan de wettelijke kaders?

In de weerstandsmonitor zijn per 'domein' een aantal indicatoren verzameld. Deze indicatoren zijn voornamelijk gebaseerd op begrotingsvoorschriften en de binnen de 100.000+ gemeenten gehanteerde normen. Het zijn met name de veranderingen van de indicatoren in de tijd die helpen om te beoordelen of er maatregelen genomen moeten worden. Er is dus geen absolute stand die per indicator gehaald moet worden. De indicator heeft een signaleringsfunctie. De onderliggende berekening van de indicatoren wordt ook steeds verder verfijnd en aangescherpt.

De vier domeinen geven alle per saldo een positief beeld.

In vergelijking met de begroting 2019 en de jaarrekening 2018 laten de indicatoren op hoofdlijnen een positieve ontwikkeling of een stabiel beeld zien.

Twee veranderingen in de indicatoren vallen op:

1. De weerstandsratio. Als gevolg van de opheffing van de Integrale Reserve Stadsbeheer neemt de omvang van de Algemene Reserve fors toe.
Zie hiervoor ook de hierna volgende paragraaf over de Weerstandsratio 2020–2023.

Overigens kan hierbij worden aangetekend dat het moment van overhevelen van de IRS-reserve naar de Algemene Reserve is verwerkt in het jaar 2020. Dat is feitelijk een boekhoudkundige fictie waardoor het effect op de weerstandsratio pas per 1-1-2021 zichtbaar wordt. Als we de boekhoudkundige verwerking nog in 2019 zouden laten plaatsvinden zou de weerstandsratio er meerjarig als volgt hebben uitgezien:

	2020	2021	2022	2023
reservecapaciteit	5,3	5,7	6,9	8,1
risico's				

Ook in 2020 zou dan een hogere ratio ontstaan. Het meerjarige beeld blijft onveranderd positief.

2. De belastingcapaciteit. Deze indicator laat zien hoe de (gemiddelde) lastendruk in de gemeente Alphen aan den Rijn zich ontwikkelt ten opzichte van het landelijk gemiddelde zoals dat door de COELO wordt gepresenteerd. De totale stijging van de woonlasten ten opzichte van 2019 bedraagt 3,73%. Dat is meer dan het inflatiepercentage. Analyse van de onderliggende cijfers laat zien dat de afwijking met name ontstaat door de voorgestelde stijging van de afvalstoffenheffing in 2020 met 9% ten opzichte van 2019. Hierdoor zijn de totale gemiddelde woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde 5,27% hoger.

De weerstandsmontor blijft het positieve beeld van de financiële huishouding dus bevestigen.

Stabiliteit:	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
Omvang stelposten i.r.t. begrotingsomvang	0,44%	😊	0,71%	😊	0,82%	😊	0,85%	😊
Solvabiliteitsratio	49,63%	😊	52,46%	😊	56,31%	😊	61,84%	😊
Quick ratio/werkkapitaal	16,04%	😊	17,76%	😊	19,13%	😊	19,69%	😊
Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen (IRS)	100,00%	😊	100,00%	😊	100,00%	😊	100,00%	😊
Sluitende begroting wel/niet afhankelijk van grexen	n.v.t.		n.v.t.	😊	n.v.t.	😊	n.v.t.	😊
Winstverwachting grondexploitaties	0,00	😊	0,00	😊	0,00	😊	0,00	😊
Nog te realiseren baten en lasten grexen i.r.t. boekwaarde	0,11	😊	-0,66	😊	-0,42	😊	-1,39	😊

Flexibiliteit:	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
Structurele exploitatieruimte	0,08%	😊	0,31%	😊	0,13%	😊	0,36%	😊
Schuld ratio	41,38%	😊	39,55%	😊	35,00%	😊	28,66%	😊
Netto schuldquote	54,56%	😊	52,77%	😊	44,85%	😊	35,26%	😊
Idem, gecorrigeerd voor verstrekte leningen	45,73%	😊	43,93%	😊	35,92%	😊	26,38%	😊
Netto schuld per inwoner t.o.v. landelijk gemiddelde	-27,05%	😊	-30,27%	😊	-41,71%	😊	-54,24%	😊
Zekerheden bij leningen of garanties	99,35%	😊	n.b.	😊	n.b.	😊	n.b.	😊
Schuldevolutie	3,14%	😊	4,61%	😊	19,63%	😊	27,37%	😊
Omslagrente	2,50%	😊	2,50%	😊	2,50%	😊	2,50%	😊

Weerbaarheid:	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
Weerstandratio	1,8	😊	5,7	😊	6,9	😊	8,1	😊
Kengetal grondexploitaties	7,46%	😊	1,65%	😊	-2,28%	😊	-3,65%	😊
Lokale lasten								
a. Belastingcapaciteit/Woonlasten meerpersoonshuishoud.	5,27%	😞	5,27%	😞	5,27%	😞	5,27%	😞
b. Idem, mutatie % voorgaande jaren	3,73%	😞	0,00%	😊	0,00%	😊	0,00%	😊
c. Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0,05%	😊	0,04%	😊	0,04%	😊	0,04%	😊
d. Derving OZB leegstand niet woningen	11,19%	😊	11,18%	😊	11,18%	😊	11,18%	😊
e. Kostendekkende leges riolering	0,00%	😊	0,00%	😊	0,00%	😊	0,00%	😊
f. Kostendekkende leges afval	0,00%	😊	0,00%	😊	0,00%	😊	0,00%	😊

Wettelijke kaders:	Begroting 2020		Begroting 2021		Begroting 2022		Begroting 2023	
EMU-saldo	11,2	😊	25,3	😊	38,1	😊	23,7	😊
Renterisiconorm	57,5	😊	40,1	😊	38,1	😊	57,1	😊
Kasgeldlimiet	0	😊	0	😊	0	😊	0,7	😊
Kredietrisico, is er een beoordelingsmethodiek	ja	😊	ja	😊	ja	😊	ja	😊
Liquiditeitsrisico, is er een beoordelingsmethodiek	ja	😊	ja	😊	ja	😊	ja	😊
Koersrisico	geen	😊	geen	😊	geen	😊	geen	😊
Valutarisico	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	

Jaarlijks publiceert toezichthouder Provincie Zuid-Holland verplichte begrotingsrichtlijnen. Hierbij heeft zij een nieuw format voorgeschreven, zoals hieronder wordt weergegeven.

De kengetallen en de normeringen zijn gelijk aan bovenstaande weerstandsmontor.

Kengetal	JR. 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Categorie	Categorie	Categorie	
							A	B	C	
							Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	
	Netto schuldquote									
1	Zonder correctie doorgeleende gelden	38,77%	56,34%	54,56%	52,77%	44,85%	35,26%	<90%	90-130%	>130%
1	Met correctie doorgeleende gelden	28,98%	47,34%	45,73%	43,93%	35,92%	26,38%	<90%	90-120%	>120%
2	Solvabiliteitsratio	51,20%	47,08%	49,63%	52,46%	56,31%	61,84%	>50%	20-50%	<120%
3	Grondexploitatie	14,28%	3,77%	7,46%	1,65%	-2,28%	-3,65%	<10%	10-20%	>20%
4	Structurele exploitatie ruimte	1,31%	1,06%	0,08%	0,31%	0,13%	0,36%	>0%	=0	<0%
5	Belastingcapaciteit	1,53%	4,16%	5,27%	5,27%	5,27%	5,27%	<-5%	-5 - 5%	>5%

WEERSTANDSCAPACITEIT 2020-2023

De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de volgende componenten:

- Eigen vermogen

De Algemene Reserve wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

- Ruimte op de begroting

In de begroting voor 2020-2023 is € 0,100 miljoen opgenomen voor onvoorziene uitgaven.

Daarnaast onderscheidt het BBV ook nog een aantal andere (vermogens)-componenten, die tot de weerstandscapaciteit gerekend kunnen worden, maar dat niet zijn om de hieronder aangegeven redenen:

Bestemmingsreserves

Voor deze reserves is een bestemming vastgelegd. Voor sommige reserves zou in geval van calamiteiten tot een alternatieve bestemming besloten kunnen worden. Maar de gemeente Alphen aan den Rijn volgt de door provincie en rijk geadviseerde lijn om bestemmingsreserves geen deel uit te laten maken van de weerstandscapaciteit.

Het niveau van de reserves en voorzieningen moet toereikend worden geacht voor de risico's en bestemmingen waar deze reserves en voorzieningen voor zijn bedoeld. Er liggen dus geen nadere claims op de beschikbare weerstandscapaciteit vanwege eventuele ontoereikendheid van bestemmingsreserves. De beschikbare voorzieningen behoren vanwege de aard daarvan altijd op het niveau te zijn waarmee de daarmee samenhangende verplichting kan worden gedekt.

Met betrekking tot de verschillende beheerplannen moet worden opgemerkt dat de vraag over het toereikend zijn van de voorzieningen zich ook uitstrekt tot de jaren die buiten de scope van deze meerjarenbegroting vallen. Met andere woorden, voor de komende vier jaar zijn er geen problemen, maar voor de langere termijn moeten wellicht nog financiële oplossingen worden gevonden of beleidskeuzes worden aangepast.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer activa in het economisch verkeer meer waard zijn dan de waardering op de balans. Bijvoorbeeld de waarde van het gemeentelijk onroerend goed of van

gemeentelijk aandelenbezit. Omdat het niet aannemelijk is dat de gehele onroerend goed portefeuille op korte termijn liquide gemaakt kan worden, rekenen we deze stille reserve niet tot de weerstandscapaciteit. Datzelfde geldt voor het aandelenbezit waarvoor in principe geen markt beschikbaar is omdat het aandelen betreft die in overheidshanden moeten blijven.

Onbenutte belastingcapaciteit

Er is – behoudens normering op macroniveau – geen maximum meer gesteld aan de hoogte van de te innen OZB. Er kan dus geen berekening meer gemaakt worden van hoeveel de gemeente in geval van nood aan extra OZB kan realiseren. Naast de OZB heft de gemeente nog een aantal verschillende bestemmingsheffingen en rechten (leges), waarvoor de raad de tarieven vaststelt. De opbrengsten van deze bestemmingsheffingen en rechten mogen echter maximaal kostendekkend zijn. Hiermee kunnen dus geen extra algemene dekkingsmiddelen verkregen worden. Vanwege genoemde redenen nemen we de onbenutte belastingcapaciteit niet mee bij de berekening van de weerstandscapaciteit.

WEERSTANDSRATIO 2020 – 2023

Op basis van de in de Programmabegroting 2020–2023 opgenomen ramingen is de weerstandsratio voor de komende jaren berekend.

De weerstandscapaciteit is bepaald op:

algemene reserve	21,8	72,9	78,6	90,0
onvoorzien	0,1	0,1	0,1	0,1
(A) Weerstandscapaciteit:	21,9	73,0	78,7	90,1

De risico's zijn berekend op:

	2020	2021	2022	2023
Begrotingsomvang geschoond:	70,1	80,9	73,9	77,4
Risico's (12,5% van geschoonde begrotingsomvang)	8,8	10,1	9,2	9,7
Berekende risico's grexen	3,5	2,8	2,1	1,4
(B) Totaal van de risico's	12,3	12,9	11,3	11,1

Met die twee variabelen kan vervolgens de weerstandsratio worden berekend:

	2020	2021	2022	2023
reservecapaciteit	1,8	5,7	6,9	8,1
risico's	1,8	5,7	6,9	8,1

De weerstandsratio is daarmee voor 2020 ruim voldoende en neemt de jaren daarna fors toe als gevolg van de opheffing in 2020 van de Integrale Reserve Stadsbeheer (IRS) en de toevoeging daarvan aan de Algemene Reserve. De mutatie van de IRS vindt plaats in het eerste kwartaal van 2020. De weerstandsratio's van 2020 zijn conform bestendige gedragslijn berekend op peildatum 1-1-2020. Dit is de reden dat de gepresenteerde weerstandsratio voor 2020 1,8 bedraagt. Omdat gedurende het boekjaar 2020 de mutatie op de IRS plaatsvindt, zal de weerstandsratio gedurende het lopende boekjaar stijgen. Indien de overheveling van de IRS-reserve naar de Algemene Reserve in 2019 had plaatsgevonden dan was de weerstandsratio 5,3 per 1-1-2020.

RISICO'S PER PROGRAMMA

Programma 1 Bestuur en democratie

Bestuur

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Organisatie

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Dienstverlening

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Gebiedsregie

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Programma 2 Wonen

Veiligheid

In 2019 is het aantal (wettelijke) taken van het team Toezicht & Handhaving uitgebreid.

Toezichthoudende en handhavende taken op het gebied van het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV 1990) zijn toegevoegd aan de domeinlijst van de BOA's en daarmee een wettelijke taak geworden. Ook de handhaving van het Digitaal Opkopersregister (DOR) is een wettelijke taak die in 2019 is neergelegd bij het team Toezicht & Handhaving. Andere taken die bij het team zijn neergelegd zijn de controle en handhaving op de Wet op de Kansspelen (WOK), vergunningscontrole op het gebied van A en B evenementen (APV). Het team heeft 1 BOA volledig vrijgemaakt ten behoeve van de handhaving van de afvalstoffenverordening.

In tegenstelling tot de uitbreiding van de (wettelijke) taken, is de formatie niet uitgebreid. Om deze (wettelijke) taken uit te kunnen blijven uitvoeren, dan wel te intensiveren, is een uitbreiding van 4 FTE noodzakelijk. Deze uitbreiding wordt meegenomen in de bredere kerntakendiscussie in het kader van de kadernota 2021. Mocht dit niet leiden tot een uitbreiding, dan is het risico dat niet alle wettelijke taken naar behoren uitgevoerd kunnen worden.

Infrastructuur, Mobiliteit

Medewerking/besluitvorming bij andere overheden

De verkeersproblematiek vraagt om een integrale aanpak. Dat betekent dat alle betrokken partijen tot een gedragen oplossing moeten zien te komen. Dit is een complex proces met een onzekere uitkomst. Wanneer partijen er niet uitkomen moet reeds ontvangen subsidie worden terugbetaald.

Beheermaatregel: van de kant van de gemeente wordt ingezet op het komen tot een oplossing.

Openbaar gebied

Stijgende kosten voor afval

Binnen de afvalmarkt worden hogere verwerkingstarieven en een hogere verbrandingsbelasting verwacht, evenals stijgende personeelskosten door de cao-stijging en de economische ontwikkelingen.

Scheidingspercentage afval

Nascheiding blijkt vooralsnog onvoldoende om tot het gewenste percentage afvalscheiding te komen.

We onderzoeken wordt hoe dit percentage te verhogen.

Beheermaatregel

Er wordt ingezet op afvalvermindering met Schone Buurt Coaches en de optimalisatie van het inzamelsysteem. Verder zal naar verwachting het tarief voor de afvalstoffenheffing gaan stijgen.

Wonen

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Programma 3 Duurzaamheid

Energie

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Klimaat

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Economie

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Programma 4 Samenleving

Onderwijs en kinderopvang

Aanpassing normbedrag onderwijs

De normbedragen voor onderwijshuisvesting zijn verhoogd. Deze aanpassing kan bij de gemeente Alphen aan den Rijn leiden tot hogere uitgaven voor onderwijs (huisvesting).

Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer is opnieuw aanbesteed. Dit heeft geleid tot hogere tarieven (en een betere kwaliteit). Het nieuwe contract gaat in per schooljaar 2019/2020. Dit vormt een mogelijk financieel risico, afhankelijk van het aantal leerlingen dat gebruik gaat maken van het leerlingenvervoer.

Sport

BTW-sportvrijstelling

Het risico bestaat dat de BTW niet volledig gecompenseerd wordt en dat er op termijn een tekort optreedt.

Cultuur en sociaal

Nieuwe aanbestedingen of subsidieverleningen maatschappelijk domein

De inschrijving en gunning vormen een financieel risico per 2021.

Vastgoed

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Participatie, werk en inkomen

Rijnvicus:

1. Hoe langer een werkzoekende bijstand krijgt, hoe moeilijker het wordt om aan betaald werk te komen. De afstand tot de arbeidsmarkt wordt groter. Het is lastig om deze groep te bemiddelen naar betaald werk.

Beheersmaatregel: Participatiecoaches zijn langer, intensiever en creatiever met werkzoekenden bezig dan vroeger. De kosten om mensen aan het werk te krijgen nemen daardoor niet af, ook al nemen de instroom in de bijstand en het totaal aantal mensen in de bijstand wel af.

2. Het productiebedrijf veroudert en vraagt om vernieuwing/investeringen. Dat geldt voor productiemiddelen zoals machines, maar ook voor ICT.

Beheersmaatregel: Het budget voor investeringen is verhoogd en er wordt gekeken of Rijnvicus kan aanhaken bij ICT van de gemeente. Verder wordt gekeken naar de liquide positie van Rijnvicus.

3. Medewerkers in het productiebedrijf hebben een arbeidshandicap. De leeftijd van deze mensen neemt toe (er is geen nieuwe instroom van jongeren) en de groep wordt steeds kleiner. Dit heeft effect op de productiecapaciteit van Rijnvicus.

Beheersmaatregel: We onderzoeken of werkzoekenden met een bijstandsuitkering kunnen meedoen in het productiebedrijf of dat de werksoorten moeten afnemen. Ook kijken we naar andere vormen van dagbesteding voor medewerkers met een lage productiecapaciteit.

BUIG-budget/bijzondere bijstand

Het BUIG-budget - voor bijstandsuitkeringen - is een open einde regeling. Dit betekent dat iedereen die bijstand nodig heeft, dat ook kan krijgen. De onvoorspelbare instroom in de bijstand vormt een financieel risico voor de gemeente omdat vooraf niet bekend is of het rijksbudget toereikend zal zijn. Hetzelfde geldt voor het budget voor bijzondere bijstand. Iedereen met een laag inkomen kan

bijzondere bijstand aanvragen als dat nodig is, dus ook inwoners die werken. Deze budgetten zullen zowel in de Voorjaars- als in de Najaarsrapportage worden gemonitord.

Nieuwe aanbestedingen maatschappelijk domein: de inschrijving en gunning vormen een financieel risico per 2021.

Welzijn en zorg

De invoering van het abonnementstarief Wmo/ vergrijzing

De kosten van de Wmo voorzieningen stijgen sinds een aantal jaar fors. Steeds meer inwoners doen een beroep op deze voorzieningen. Oorzaken zijn vergrijzing, feit dat ouderen langer thuis moeten blijven wonen, gebrek aan geschikte aangepaste en betaalbare woningen en de invoering van het abonnementstarief. Daarnaast zijn de tarieven van huishoudelijke ondersteuning en huurprijzen van de hulpmiddelen gestegen. De Wmo vormt een groot financieel risico voor de gemeente omdat vooraf niet bekend is of het rijksbudget toereikend zal zijn.

Tom in de Buurt

Het aantal mensen dat ondersteuning nodig heeft vanwege dementie neemt toe. Dit zorgt voor toenemende kosten voor Tom in de Buurt.

Hogere cao huishoudelijke hulp en hogere loonschaal huishoudelijk hulp

Er zijn landelijke afspraken gemaakt over hogere lonen. De toegenomen kosten worden doorberekend aan de gemeente.

Zorgakkoorden (GGZ, Medische specialistische zorg en wijkverpleging)

In de Zorgakkoorden worden afspraken gemaakt over kwaliteitsverhoging in de zorg. Mogelijk neemt de vraag naar zorg daardoor toe, wat tot hogere kosten kan leiden voor de gemeente.

Nieuwe aanbestedingen maatschappelijk domein

De inschrijving en gunning vormen een financieel risico per 2021.

Jeugdhulp en veilig thuis

- We zien een toename van de kosten van gesloten Jeugdhulp en Veilig Thuis. Dit is niet beïnvloedbaar door de Gemeente.
- Instellingen die in 2018 Jeugdhulp hebben geleverd mogen volgens de wet tot 5 jaar na 2018 aan de gemeente factureren. Deze eventuele kosten zijn niet begroot omdat de hoogte ervan niet bekend is.
- Veilig Thuis en het Zorg en Veiligheidshuis worden misschien anders ingericht. Dat kan extra kosten voor de gemeente opleveren. Het onderzoek hiernaar is begin 2020 afgerond.
- Een belangrijk uitgangspunt bij de contractering van de Jeugdzorg is om de kosten vanaf 2021 financieel te laten aansluiten op de beschikbare rijksmiddelen. Onze aanbieder heeft de opdracht om de financiële transformatie te realiseren. Zoals bekend nemen de kosten voor jeugdzorg in Nederland toe. Het realiseren van de financiële transformatie is een risico.

Volksgezondheid

- Het Zorg en Veiligheidshuis wordt misschien anders ingericht. Dat kan extra kosten voor de gemeente opleveren. Het onderzoek hiernaar is eind 2019 afgerond.
- De RDOG werkt aan een plan om de komende jaren mee te kunnen bewegen met veranderingen: RDOG 2024. Misschien zijn er investeringen nodig die worden doorbelast aan de gemeente. Als het plan af is (we weten nog niet wanneer dat is) worden de financiële risico's gemeld.

Programma 5 Economie

Economie

De bezuinigingen zijn van invloed op de resultaten die binnen het economisch domein behaald kunnen worden.

Greenport

De bezuinigingen zijn van invloed op de resultaten die binnen het economisch domein behaald kunnen worden.

Toerisme en recreatie

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Programma 6 Betaalbaarheid

Financiën

Het onderdeel Financiën van Programma 6 kent geen eigen financieel risico. Voor de financiële risico's die in de overige programma's zijn gemeld geldt dat deze conform het stringent begrotingsbeleid eerst binnen het eigen programma dienen te worden opgelost. Alleen indien en voor zover dat niet lukt, komen deze risico's hier alsnog terecht.

Lokale lastendruk

Geen relevant risico bij dit onderdeel.

Informatisering en digitalisering,

Er zijn diverse uitdagingen rond informatisering en digitalisering voor de organisatie, de samenwerking met Kaag en Braassem en onze rol in de samenleving. We werken tegelijkertijd aan een solide basis en aan nieuwe ontwikkelingen en innovatie. Dit betekent schaken op meerdere borden en vergt veel nieuwe kennis.

Informatisering en Digitalisering zet steeds meer en sneller haar stempel op de dienstverlening en bedrijfsvoering. Dit gaat niet alleen gepaard met uitdagingen op het gebied van sturing en beheersing maar ook zeker financieel.

- Financieel: stijgende kosten;
 - Maatregel: meervoudige besluitvorming omtrent nieuwe projecten en systemen of grote veranderingen. Onder meervoudige besluitvorming wordt verstaan dat besluiten om een project of uitgaven van een bepaalde waarde via meerdere besluitorganen verlopen. Zo is er eerst een technische goedkeuring, financiële goedkeuring en als laatste indien noodzakelijk vanwege uitbreiding van de dienstverlening en daardoor verruiming van de bijdrage in de BVO een bestuursbesluit.
- Eigenaarschap: verantwoordelijkheid in het proces van digitale producten en dienstverlening;
 - Maatregel: bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het proces scherper benoemen.

Inkopen en aanbesteden

Geen relevant risico bij dit onderdeel.